

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Băndăna, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz, Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chisețeană, Codreana, Codrul, Comuna, Concordia, (T-Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloriu, Grănișerul, Hașegana, Hondoleana, Însoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavosdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilva-mare), Rîureana (Cap. Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercădiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Tîbleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnad, Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

pe spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Dela adunarea generală a „Asociațiunii”.

Nici când, poate, nu au răsunit în plenul adunării generale a „Asociațiunii” noastre discuții atât de vii și de îndelungate pe teme de interes economic, ca în ultima adunare generală dela 13 și 14 crt. Și este foarte natural. Adunarea generală avea doar să decidă două chestii, ambele din cele mai importante. Chestiunea tovărășilor sătești resp. a înfăptuirii acestor tovărășii cu ajutorul donațiunii de K 50,000 a dlui Vasile de Stroiescu, căruia singur îi revine meritul de a fi adus această chestiune în cercul de preocupare a Comitetului central și a membrilor „Asociațiunii” — și chestiunea conferențiarului agronomic al „Asociațiunii”.

Și care Român cu tragere de inimă față de talpa poporului nostru, față de țărănimea noastră, nu a dorit ca indeosebi chestiunea cooperativelor să fie rezolvită cât mai bine și în deplină conformitate cu intențiile marelui mecenat? Dela sosirea donațiunii Stroiescu un viu schimb de idei a urmat în toate păturile înțeleghătoare ale poporului nostru asupra modului cum s'ar putea înfăptui cu mai multe șanse de reușită tovărășiile sătești, ținând seamă și de organizația noastră financiară-economică existentă, și în conglăsuire cu aceasta.

Insuș Comitetul central a „Asociațiunii” chemat a găsi căile cele mai potrivite împrejurărilor noastre, pentru realizarea nobililor intenții ale donatorului, a procedat cu

cea mai mare minuțiozitate înainte de a veni cu o propunere concretă la adunarea generală. A trimis pe dl Vasile C. Osvadă să studieze la noi în patrie, în România și în Bucovina mișcarea cooperativă. Raportul prezentat de dl Osvadă l-a supus discuțiunii unei anchete de specialiști și ca rezultat a acestor studii și debateri îndelungate a decis următoarele cu privire la înfăptuirea acțiunii cooperative: să angajeze un tânăr cu pregătire specială, care va avea: a) să propage prin scris, prin prelegeri, prin cursuri și prin editarea de publicațiuni ideea înființării băncilor sătești și a altor însoțiri, b) să inițieze înființarea băncilor sătești acolo, unde e terenul prielnic și să deie toate informațiile pentru administrarea și conducerea lor, c) să tipărească statute-tip, registre de contabilitate-tip, formulare pentru actele de înregistrare, pentru procesele verbale, precum și alte tipărituri necesare administrației interne a însoțirilor. Toate aceste tipărituri să se pună gratuit din partea Asociațiunii la dispoziția băncilor sătești și a altorfel de însoțiri, d) să controleze activitatea băncilor și să adune date statistice despre mișcarea cooperativă dela noi. Principiile de cari va avea să se conducă conferențiarul cooperativ la înființarea băncilor sătești și a celorlalte însoțiri, vor fi cele indeobște cunoscute, cari sunt fixate și în raportul comisiunii numite de comitetul central pentru studiarea chestiunii cooperative. Cheltuelile împreunate cu angajarea acestui conferențiar cooperativ, precum și cheltuelile pentru tipăriturile amintite

se vor acoperi din donațiunea de K 50,000 a d-lui Stroescu și din alte contribuiri și donațiuni. Comitetul central va ruga pe venerabilele Consistoare și Ordinariate ale bisericilor noastre să înființeze la seminariile preoțesti și la preparandiile învățătoarești câte un curs de economie națională, în care să se deie toate îndrumările necesare teoretice și practice pentru înființarea și conducerea cooperativelor sătești. Despărțămintele Asociațiunii deasemenea vor fi îndrumate să deie o mai mare atențiune chestiei însoțirilor economice și, conform alineatului e) din § 37 al statutelor, să îndemne poporul la înființarea de însoțiri folositoare pentru membrii lor, provăzute cu statute speciale, cari se vor înainta la autoritățile competente spre aprobare. În sfârșit finanțarea băncilor sătești se va face de cătră băncile existente, prin mijlocirea „Solidarității”.

Asupra acestor dispoziții ale comitetului central aveă să se pronunțe acum adunarea generală și să le ratifice.

S'au prezentat trei propuneri modificatoare a propunerii comitetului central a „Asociațiunii”. Comisiunea aleasă pentru cenzurarea raportului general a cerut ca finanțarea cooperativelor sătești să se facă prin băncile regionale existente, fără mijlocirea „Solidarității”. Domnul Vas. C. Osvadă și-a susținut părerea originală, repetată și în numărul ultim al revistei noastre, pledând pentru înființarea unui birou central cooperativ, iar dl V. Tordășianu, a cerut crearea unui organ nou, cu totul independent, a unei centrale autonome a cooperativelor.

Adunarea generală, după discuții vii, ne-lipsite uneori și de note personale, ce puteau și lipsi, s'a declarat pentru propunerea comitetului central a „Asociațiunii”, propunere cu care a votat și însuși dl Stroescu, resfirând prin aceasta totodată în mod neîndoios temerile, că neînfăptuindu-se acțiunea cooperativă imediat în modul contemplat original de D-Sa, își va detrage donațiunea.

Chestiunii atât de grele a cooperativelor sătești i s'a dat prin votul adunării generale soluțiunea cea mai bună posibilă. Nouele ramificații ale vieții economice-financiare ce sunt tovărășiile, sunt aduse prin aceasta în o legătură mai strânsă cu organizația noastră financiară existentă, unde le este și locul, ținând seamă de împrejurările noastre speciale, și pe care o vor completa în mod armonios.

A doua chestiune, ce asemenea a fost viu discutată în adunarea generală a „Asociațiunii” a fost chestiunea conferențiarului agronomic, post instituit în adunarea generală

dela Șimleu, la stăruințele secției economice a „Asociațiunii”. Comitetul central în vederea situației financiare nefavorabile a „Asociațiunii” și a lipsei de mijloace s'a văzut îndemnat a propune suprimarea acestui post. Adunarea generală însă, în conglăsuire cu contrapropunerea comisiunii raportului general și a comisiunii financiare a hotărât menținerea postului de conferențiar. Prin această hotărâre se menține unicul organ central al „Asociațiunii”, chemat a se pune direct și nemijlocit în serviciul țărânimii și prin povețele sale a o îndrumă pe calea propășirii în cele economice.

Rămâne acum, ca pentru înfăptuirea acțiunii cooperative, așa precum ea a fost hotărâtă prin adunarea generală, comitetul central să aștepte persoana cea mai acomodată, iar pentru susținerea conferențiarului agronomic — mijloacele necesare. Să sperăm că se vor afla amândouă.

Cauzele crizei de bani.

În criza actuală de bani, de o durată atât de neobișnuit de lungă, se ivește adeseori întrebarea, mai ales în cercurile laice, asupra cauzelor, cari au provocat și mențin această criză.

Vom încerca în cele următoare să schițăm, pe baza expunerilor unui financiar distins din capitală, în special cauzele, cari au dat naștere crizei de bani la noi, în Ungaria.

Una din cauzele principale este, că la noi creditul nu este destul de organizat. Pe când adecă în străinătate, în Apus, de regulă fiecare firmă sau și particular întreține legături mai strânse de afaceri, cu o singură bancă, cu un singur banchier, prin mijlocirea căruia îndeplinește toate transacțiile sale bănești, pe atunci la noi firmele, ca și particularii uzează și nu arareori abuzează de credit la număratoase bănci. Urmarea este că adeseori firme, ca și particulari, se pot folosi și și primesc credit și de 20 de ori mai mare, decât ar vrednici, pentru că, de cele mai multeori, unii dintre creditorii nu știu de cât credit uzează firma la celalalt.

În timp de criză de bani din contră acestor firme sau particulari li-se poate abziice creditul deodată de cătră toți creditorii. Dacă ar stă în legătură de afaceri cu o singură bancă, atunci aceasta în timp de criză și-ar cruță datorășul, bine știind, că acesta alt izvor de credit nu are; în timpuri normale din contră putându-se orienta mai bine asupra relațiilor de avere, asupra afacerilor și a capacității de credit a clientului i-ar deschide credit numai până la o sumă limitată, împedecându-l astfel de a se apuca de afaceri riscate și ce întrec puterile sale materiale.

O altă caracteristică a lipsei de organizație a creditului dela noi este, că legea noastră comercială nu limitează deajuns puțința de a se înființa cât de multe bănci. Nimic nu este mai ușor în țara aceasta decât a înființa o bancă. Dacă un tată, bine situat materialcește, voește să facă din fiul său director de bancă, fără privire dacă are, sau nu aptitudinile și calificația recerută pentru acest post, sau dacă voiește să institue pe ginerile său avocat ca jurisconsult de bancă, crează simplu de azi pe mâne o bancă, o cassă de păstrare. Micile bănci întemeiate pe baze nesolide deoparte nu pot satisface în măsura recerută și în mod durabil trebuințele de credit, iar de altă parte primejduese continuu interesele deponenților lor.

Pe lângă acestea o cauză a scumpetei de bani dela noi este și faptul, că Ungaria este o țară săracă în capitaluri. Este avizată în mare măsură la sprijinul Austriei și a altor țări străine în ce privește satisfacerea trebuințelor sale de credit. Acest credit al străi nătății ajunge la noi parte prin mijlocirea băncilor mari din capitală, parte prin a institutelor de bani austriace. Când se ivesc apoi — ca de prezent — perturbații în viața politică, criza politică provoacă natural și o criză financiară. Străinătatea, în urma încercăturilor politice interne își pierde încrederea, își retrage în întregime sau în parte capitalurile, ce le-a plasat la noi în timpuri normale și aceasta provoacă perturbații în viața financiară indigenă. Aceasta mai ales dacă vom țineă seamă de faptul, că la noi partea cea mai mare a datorășilor contractează împrumuturile în firma credință, că acelea nu trebuie replătite la scadență în număr, ci se vor putea prolongi din timp în timp — și poate la infinit.

S'a atribuit din unele părți criza actuală de bani și conducerii Băncii Austro-Ungare, care — se ziceă — a procedat prea riguros de astădată. Acuza este nedreaptă. Banca de emisiune a dovedit cea mai mare prevenire la satisfacerea trebuințelor legitime de credit. De altă parte tocmai în urma poziției sale de bancă conducătoare, de reguloare a creditului monarhiei, și-a împlinit numai datoria și contribue numai la îndreptarea stărilor nesănătoase, ce dominează — când restrânge sau deneagă chiar creditul acelor indivizi, firme sau instituții, cari hazardează în afacerile lor, ori s'au întemeiat fără o necesitate reală, sau cu mijloace nereale.

Criza după toate probabilitățile va mai dură încă câteva luni, căci toamna, chiar și în timpuri normale, cererile de bani sunt totdeauna mai intensive și banii scumpi. Anul nou va readuce probabil stări normale și în piața de bani, firește intrucât nu se vor naște nouă complicații politice în urma războiului din Balcani, lucru, ce după știrile din urmă, nu este exclus.

Asigurările în judicatura ungară.

Azi când banca noastră de asigurare din Sibiu tot mai mult și mai mult teren cuprinde, cred că nu fac un lucru de prisos, dacă voiu analiză pe scurt dispozițiunile legii referitoare la asigurări.

Afacerile de asigurare la noi sunt codificate în legea comercială, adecă în artic. XXXVII din 1875 §§ 453—514.

Asigurări contra daunelor.

§. 463 a legii declară de afaceri de asigurare contra daunei toate acele afaceri, prin cari cineva se obligă că pentru o contravaloare va plăti persoanei respective pagubele ce le va suferi eventual prin o întâmplare oareșcare fixată anterior.

Obiect de asigurare poate fi orice lucru, ce are o valoare exprimabilă în bani.

Oferte de asigurări pot face nu numai proprietarii obiectelor, ci și a treia persoană, pe care însă o leagă un interes oareșcare, așa de exemplu arândatorul unei moșii, creditorul.

Legea admite ca și persoane neinteresate să contracteze asigurări valabile, dar la caz de pagube suma asigurată nu le compete lor, ci proprietarilor, având însă drept ca să pretindă restituirea premiilor plătite.

Proprietarii comuni (comproprietarii) pot asigura nu numai partea lor din obiecte, ci obiectul întreg și fără consimțirea comproprietarilor. Astfel de cazuri la noi obvin foarte des, deoarece edificiile în cele mai multe cazuri formează proprietatea mai multora.

§ 465 a legii declară de nevalide asigurările în cazurile când:

a) asigurarea se contractează în contra unei astfel de pagube, care e proiectată ori de contractant ori de o a treia persoană.

b) dacă paguba s'a întâmplat deja în timpul facerei contractului ori dacă asiguratorul știe că aceea pagubă nu mai poate obveni, (de e. o casă a ars și proprietarul voește să o asigure, sau proprietarul nu știe că i-a ars casa și banca tot o asigurează ca să ia premii).

c) dacă contractul nu corăspunde cerințelor legale. Celce încheie contract de asigurare în favorul altor persoane, e responsabil pentru premii.

Ca să fie o asigurare validă, se cere ca să se facă contract (poliță) în scris. Acest contract însă poate fi înlocuit și prin obligațiunea emisă de asigurator ori prin inducerea ofertului de asigurare în cărțile de afaceri.

Asigurarea se privește ca validă, dacă oferta nu a fost respins în termen de 48 oare socotind dela primirea ofertului.

Dacă oferta nu se respinge, asigurarea intră în vigoare la orele 12 (ameazi) din ziua, care urmează după trimiterea sau predarea ofertului.

Toate condițiunile de asigurare trebuie cuprinse în contract, căci cele verbale nu se iau în considerare.

Agenții sunt numai mijlocitorii ofertelor, deci nu au drept ca în numele băncii de asigurare să stipuleze condițiuni, de unde urmează, că numai acele condițiuni sunt valide, cari se cuprind în poliță, chiar dacă agentul ar fi promis unele și altele condițiuni.

Ofertele de asigurare trebuie scrise de însuși oferentul, pot însă fi scrise și de alte persoane ori chiar și de agenți, dar dacă oferta e iscălită de oferent, subscrierea îl obligă pentru cele declarate.

Ofertele neespediate încă din partea agenților pot fi revocate.

Dacă oferta nu conține toate datele cerute de bancă, oferta se poate remite oferentului spre întregire și aceasta remitere se privește ca respingere, deci dacă în acest timp s'ar întâmpla pagubă banca nu este responsabilă.

Așa dar e în interesul oferentului, ca să răspundă precis la toate întrebările stipulate de bancă, ca astfel să nu se expună la eventuale pagube.

Dacă oferta e primită, riziul privește imediat banca.

Legea dispune, că banca e datoare să respingă oferta neconvenabil în termen de 48 ore, ceea ce însă nu exclude, ca partidele contractante să nu poată fixa un alt termen comun. (d. e. 10 zile). Numai dacă nu e fixat alt termen, e dator de tot termenul legal.

Tot astfel stă și chestia cu începerea riziului, care asemenea poate fi fixat mai scurt sau mai lung conform învoielii partidelor.

O condițiune practică de toate băncile de asigurare e, că riziul îl ia banca numai după plățirea premiilor pe anul prim.

Astfel de condițiuni sunt permise de lege, deci e interesul asiguratului, ca să plătească premiile la timp, ca să nu fie expus eventualelor pagube.

§ 469 a legii dispune, că oferta are drept să ceară dela banca de asigurare o poliță, care trebuie să cuprindă în sine numele partidelor, obiectul asigurat, întâmplarea în contra căreia se face asigurarea, suma asigurată, începutul și finea asigurării, premiile și iscălitura emitentului.

Condițiunile sunt stipulate de societate totdeauna lămurit pentru a se exclude controversele.

Pentru afacere numai condițiunile din poliță sunt datoritoare de tot.

Nici un obiect nu poate fi asigurat în valoare mai mare, decât reprezintă de fapt. Asigurarea peste valoare e nevalidă. Banca are dreptul ca să reducă suma asigurării la suma reală, dar în acest caz are să reducă și premiile proporțional.

Dacă însă se dovedește, că oferta a făcut oferta intenționat cu rea credință (mala fide) banca are dreptul să nimicească contractul fără să restituie premiile încasate.

Banca are drept să cerceteze ori și când obiectele asigurate pentru a se convinge despre valoarea acestora.

De aici urmează, că numai pe sine se păgubește oferentul, care având intențiunea de câștig nedrept, atribuie o valoare nereală obiectelor asigurate.

Asemenea pagubă poate avea și acel oferent, care asigură aceleași obiecte la două sau mai multe bănci, căci conform legii asigurarea e valabilă numai până la valoarea reală a obiectului.

Adecă înzadar asigurăm o casă în valoare de K 5000 la 2 bănci cu suma de K 5000—5000, căci în caz de pagubă numai o bancă e datoare o plăți paguba de 5000 Cor. fiind o regulă generală de asigurare, că nimeni nu poate primi despăgubire mai mare decât cât i-a fost paguba faptică.

În acest principiu își află motivarea § 471, care dispune că:

dacă mai multe bănci asigură același obiect, pe aceeași durată de timp, în contra aceleiași pagube, băncile asigurătoare sunt responsabile *la plătă* numai pentru valoarea obiectului asigurat și în aceeași proporție în care stă suma asigurată de ele, față de valoarea obiectului.

Dacă același obiect se asigură din nou pe aceeași durată de timp în contra aceleiași întâmplări, asigurarea nouă numai în acel caz e validă, dacă prin asigurarea de mai înainte nu e acoperită întreaga valoare a obiectului asigurat.

Dacă partida abize față de vre-o bancă de pretențiunea sa, celelalte bănci rămân în obligo numai pentru partea lor stabilită după cele de mai sus, la nici un caz însă nu și pentru partea băncii față de care a abzis partida.

Dar să vedem câteva exemple pentru lămurirea chestiei:

1. Ion Albu în 1 Martie 1912 asigură casa sa, care valorează 4000 Cor. pentru suma de Cor. 3000 la „Transilvania“, și pentru Cor. 2000 la „Banca generală“, în contra incendiului pe un an. Casa arde. Paguba e de Cor. 4000. În acest caz Ion Albu nu poate pretinde suma asigurată de Cor. 5000, ci numai de Cor. 4000.

Iar băncile vor plăti suma de Cor. 4000 în raportul care este între 3000 : 4000 și respective 2000 la 4000. Adecă „Transilvania“ va plăti Cor. 2400 iar „Banca“ Cor. 1600.

2. Alt caz: Ion Albu în 1 Martie asigură casa sa, care valorează Cor. 4000 la „Transilvania“ pentru Cor. 4000. În 2 Martie asigură aceeași casă tot pentru Cor. 4000 și la „Banca generală“. Casa arde. Paguba e Cor. 4000. „Transilvania“ e obligată să plătească întreaga sumă de Cor. 4000, iar asigurarea dela „Banca generală“ e nevalidă, deoarece prin asigurarea la „Transilvania“ întreaga valoare a casei a fost acoperită.

Dacă însă asigurarea dela „Transilvania“ eră numai pentru Cor. 3000 și Ion Albu ulterior mai asigură casa și la „Banca generală“ pentru Cor. 1000, atunci și aceasta asigurare ar fi valabilă, pentru că numai prin ambele asigurări eră acoperită întreaga valoare a casei.

Dacă în cazul al doilea Ion Albu ar abziece față de „Transilvania“ crezând că va cere paguba dela „Banca de asigurare“ se înșală amar, căci Banca pe baza legii nu e obligată a plăti, fiind valabilă numai asigurarea dela „Transilvania“.

Mărimea premiilor nu e normată în lege, deci partidele se pot învoi după plac asupra lor.

Asiguratul e dator a plăti regulat premiile de asigurare. Plătirea ratei prime se cvitează în poliță.

Asiguratul e dator să plătească premiile anului prim, chiar și dacă ar abziece asigurarea; în schimb însă banca de asigurare e obligată să plătească eventualele pagube întâmplare în acel an.

Dacă banca de asigurare a primit dela asigurat în loc de numărare cambiu, acest cambiu suplinește plata prin numărare, deci banca intră în oblige tocmai ca și când ar fi încasat premiile în numărare.

(Va urmă).

Creditul nostru.*

(Continuare).

Iată textul legii franceze din 1897 asupra warantului agricol, amintit în numărul nostru trecut:

Art. I. Fiecare agricultor primește credit pe acele produse industriale sau agricole înșirate mai jos, pe cari le produce însuș păstrându-le în edificiile sale economice sau pe agrii săi.

Productele, cari se pot warantă sunt următoarele: *bucate*, fie trierate sau în snopi, poame uscate, făină și materii de textil, sămânță de oleiu d. e. sămânță de rapiță, cânepă și in. Vinuri, vin de mere, rachuri și tot felul de spirt. Gogoașe de mătășă uscate, cașuri, miere și ceară.

Productul economic warantat rămâne amanetul proprietarului de warant până la solvirea sumei împrumutate. Economul este responsabil pentru produsele lăsate în grija și păstrarea lui, fără însă ca dânsul să aibă drept la despăgubire.

Art. II. Dacă economul nu e proprietarul sau uzufructuarul economiei, în acest caz este obligat înainte de luarea împrumutului a aviză pe proprietar despre natura, valoarea și cantitatea acelor produse, cari vor servi ca amanet, tot așa și despre suma împrumutului proiectat. Acest aviz se dă aceluși proprietar, sau aceluși uzufructuar, ori plenipotențiatului acestora, pe care îl dezignează oficiantul judecătoriei de care se ține domiciliul debitorului.

Avizul se predă acestui oficiant judecătoresc, care este obligat a-l vidimă, înprotocolă și în epistolă recomandată a-l expediă celui competent pe lângă recipis.

Proprietarul, uzufructuarul ori plenipotențiatul acestora după înmanuarea acestui aviz în decurs de 12 zile are drept a ridică protest contra împrumutului proiectat prin epistolă recomandată adresată oficiantului judecătoresc competent, dar numai în acel caz când economul ar fi în restanță cu arânda expirată.

Art. III. Oficiantul judecătoresc va înprotocolă într'un registru special natura, cantitatea și valoarea produselor, cari vor servi de garanție împrumutului, tot așa și suma împrumutului cerut. În cazul când

reflectantul la împrumut nu este proprietarul sau uzufructuarul bunului, oficiantul judecătoresc este dator pe lângă cele de mai sus a notă în registru și datul avizului expediat proprietarului sau uzufructuarului, precum și răspunsul acestuia primit în timpul prescriu de 12 zile.

Aceasta carte sau registru se numește cartea juxtă și fiecare foaie singuratică a acestei cărți, solvindu-se o procentuație de 50 centimi stampilată și întregită, formează *warrantul*, care îi face posibilă economului realizarea împrumutului.

Art. IV. Pe *warrant* trebuie notat că asigurate sunt ori ba produsele warantate, și dacă da trebuie introdus numele și adresa institutului de asigurare.

Proprietarul *warrantului* în caz de nenorocire are tot acelea drepturi și la desdaunarea asigurată ca și la produsele asigurate.

Art. V. Oficiantul judecătoresc este dator cu permisiunea debitorului a extradă copia foaiei pe care este introdus împrumutul ridicat, fiecărui dătător de împrumute care o cere, sau a extradă un certificat, care să adeverească că respectivul nu are împrumut ridicat.

Art. VI. Debitorul, care și-a solvit suma împrumutată și și-a primit *warrantul*, constată aceasta prin judecătorie, astfel că solvirea împrumutului va fi introdusă în cartea juxtă conform §-ului 3 și despre ștergerea înprotocolării se extradează un certificat.

Art. VII. Primitorul împrumutului, adică debitorul poate solvi și înainte de expirare suma împrumutată. Dacă însă creditorul deneagă primirea sumei înainte de termen, debitorul pentru eliberarea sa, are drept să depună banii în depozit conform dispozițiilor §-ului 1259 din codul civil.

Pe baza unei chitanțe de depozitare judecătoria aduce o astfel de hotărîre, în urma căreia dreptul de amanet se transcrie pe suma pusă în depozit.

În cazul solvirei unui *warrant* agricol înainte de termen, debitorul solvește și acele interese, cari ar fi de plătit până la expirarea *warrantului* pe lângă detragerea lor pe 10 zile.

Art. VIII. Institutele de credit publice primesc aceste warante, *ca valori comerciale*, și le pot primi chiar cu o subscriere mai puțin decum prescriu statutele.

Art. IX. Escomptatorul sau reescomptatorul *warrantelor* este dator a aviză despre escomptare imediat judecătoria în epistolă recomandată.

Art. X. Nesolvindu-se suma împrumutată la termen, după o provocare adresată debitorului în epistolă recomandată, proprietarul *warrantului*, la 8 zile, fără de a observă vre-o formalitate legală este îndreptățit prin judecătorie a vinde la licitație publică produsele conform dispozițiilor §-lui 617 din legea execuțională.

Art. XI. Din prețul de vânzare se plătește creditorului suma împrumutată înaintea oricărei alte pențensiuni. Numai darea și speșele de vânzare se detrag din partea judecătoriei.

Art. XII. Proprietarul *warrantului* își perde dreptul față de trassatori la caz dacă nu a efectuit vânzarea în timp de o lună după provocare.

Dreptul de regres numai în acel caz și-l poate validită față de debitor și trassatori, dacă și-a exerciat dejă drepturile asupra produselor warantate.

După vânzare se dă proprietarului un termen de o lună pentru a-și validită dreptul de regres față de debitor și trassatori, la caz când pențensiunea nu s'ar fi încasat toată.

Art. XIII. Economul despre care se adeverește că a defraudat, împuținat sau intenționat a nimici

* Vezi Nr. ultim și penultim al „R. E.“

amanetul pentru a plăti pe creditor, se va acuză cu crima abuzării de încredere și se va pedepsi conform §§-ilor 406 și 408 ai legii comerciale fără considerație la §-ul 463 al acestei legi.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 17 Octombrie 1912.

În piețele internaționale de bani situația s'a înăsprițit. Discontul privat a crescut pretutindenea, parte în urma cererilor mari de toamnă, dar și în urma războiului din balcani izbucnit acum cu toată puterea. Băncile mari de emisiune, cari până acum au observat o atitudine destul de liniștită, e sigur că vor începe să-și urce etalonul oficial. În London se așteaptă urcarea etalonului cu 1% la 5% azi, Joi, ceea ce până în momentul când scriem aceste știri, probabil, va fi și urmat. Acelaș lucru va urma imediat în Berlin, unde discontul privat a crescut cu $\frac{1}{8}\%$ la $4\frac{3}{8}\%$. Urcarea va fi 1% întreg, dela $4\frac{1}{2}\%$ la $5\frac{1}{2}\%$. Chiar și Banca Franței se va vedea necesităta a urca etalonul, după ce discontul privat de jă s'a ridicat cu $\frac{3}{8}\%$ deasupra etalonului oficial.

Între astfel de împrejurări nu începe îndoiială că Banca Austro-Ungară încă va trebui să-și urce etalonul, de jă în timp apropiat, mai ales că s'au ridicat față de ea mari pretensiuni în ultimele zile, în piața deschisă circulația stăgnând cu totul. Urcarea la noi va fi probabil de 1% întreg, dela $4\frac{1}{2}\%$ la $5\frac{1}{2}\%$. Perspectivele ce se deschid prin aceasta băncilor mici din provincie și preste tot solicitatorilor de credit de tot soiul sunt deci din cele mai triste.

SOCIETĂȚI COMERCIALE ȘI FINANCIARE.

„Agraria”, societate ocazională în B.-Huedin. Sub firma aceasta și-a început activitatea la 1 Septembrie a. c. o nouă întreprindere comercială românească, un magazin pentru valorarea de produse agricole cu sediul în Huedin.

Noua întreprindere s'a înființat la inițiativa d-lor: Ioan Pop, protopop, Iuliu Poruțiu, director de bancă, Ioan Martin, notar pens., Dr. Andrei Pop, avocat, Stefan Pop, preot, Ioan Gall, notar și mare proprietar, Mihail Marincaș, cassar de bancă, Constantin Căciulă, prim-contabil de bancă și Dr. Victor Chirilla, cand de adv. și locotenent c. și r. în pens. Are capital social de K 30,000 și se va ocupa deocamdată cu negoțul de oue, ca unul din cei mai căutați articoli de export.

Ne bucurăm când vedem pornind din cercurile băncilor noastre inițiative de felul „Agrariei”, cari fără sacrificii bănești mari și deci cu rizic mic, pot fi un bun izvor de câștig pentru poporul nostru. Dorim „Agrariei” cel mai bun succes și sperăm că intelectuali români din cerc, înțelegători ai rostului acestor fel de întreprinderi pentru popor îi vor da cel mai larg sprijin — ceea ce le este și datorința.

SITUAȚIUNEA AGRICOLA.

După raportul ministerului de agricultură publicat la 13 crt. recolta de porumb se stabilește la 48.492.208 m. m., iar cea de cartofi la 51.332.557 m. m., cifre, cari — precum recunoaște însuș raportul oficial de mai sus — cu greu se vor putea adevăra întocmai în urma timpului acestuia nefavorabil. Raportul ministerial amintit este și în alte privințe puțin îmbucurător. Dela ultima evaluare încoace, în urma rezultatelor imblătitudinii s'au mai redus și bucatele de secere, iar lucrările împreunate cu sămănatul bucatelor de toamnă au fost ținute în loc. De altfel — de astădată — raportul agricol ministerial, oricât de interesant, n'a fost așteptat cu interesul obicinuit de lumea noastră comercială și speculativă, căci afacerile comerciale mai mari stau astăzi sub stăpânirea împrejurărilor politice externe. Războiul european ce e în perspectivă dirigează mișcarea la bursa de bucate din capitală.

În amănunte extragem din amintitul raport ministerial următoarele: După August ploios și rece, a urmat Septembrie potențat ploios și rece, timp care nu s'a schimbat prea mult nici în prima decadă a lui Octombrie. În cele 4 săptămâni dela ultimul raport ministerial încoace abia a fost zi în care să nu se anunte ploi mari din cele mai multe părți ale țării. Mai multe ploi au fost în timpul acesta în părțile sudice ale țării în ținutul de peste Dunăre și mai cu samă în Ardeal. Aici pâraiele și râurile s'au umflat și au exundat în foarte multe părți, acoperind câmpuri întregi de apă. Ploile cele multe pe alocurea au nimicit sau cel puțin au stricat mult și bucatele neimblătite, adunate sub cerul liber în stoguri, așa încât și producțiunea acestora va trebui redusă în mod însemnat față cu prețuirea de până acum. Lucrările de sămănat de toamnă numai în neînsemnată parte au putut fi terminate, deși timpul este destul de înaintat acum pentru așa ceva. În fine se arată urmările timpului ploios și rece și la acele produse agricole, cari sunt încă pe câmp. Astfel timpul acesta a împedat și împedecă coacerea porumbului, așa încât recolta bună, ba chiar excelentă, ce se aștepta la porumb va trebui binisor redusă. Și dacă — după raportul prezent — reducerea nu este prea mare față cu prețuirea trecută, aceasta se explică astfel că tocmai în cele câteva comitate, cari stau în frunte în ce privește producția de porumb, situația nu numai că nu s'a schimbat înspre rău, dar dincontră s'a îmbunătățit tocmai în timpul acesta. Între aceste comitate se numără și Torontál-ul și Aradul. De altfel până la cules e foarte probabil că în general situația se va mai agrava și recolta porumbului se va reduce încă și mai mult! Teritoriul sămănat cu porumb și rămas nestricat de vreme se evaluează la 4.300.000 jug., cari cu media stabilită oficial de 11.26 m. m. la jugăr ar da o recoltă generală de 48.492.000 m. m. porumb, față cu 48.615.000 m. m. din Septembrie a. c. În anul trecut de pe un teritor de 4.280.000 jug. s'au recoltat în total de abia 34.907.000 m. m. porumb. Cartofii, cu tot timpul nefavorabil, până acum încă tot mai promit o recoltă multămitoare, cel puțin în ce privește cantitate. Umezeala cea prea mare nu numai că a împedecat coacerea, dar pe alocurea a cauzat putrezirea totală a cartofilor în pământ, așa că chiar și cei rămași întregi nu vor fi prea acomodați pentru păstratul pe iarnă. Cartofii vor fi a se recolta de pe un teritor de circa 1.079.000 jug., care cu media de 47.57 pro jugăr ar fi să dea o recoltă de circa 52.014.000 m. m. metrișe cartofi. Rapita de toamnă s'a sămănat mai

peste tot locul în țară și a răsărit și se desvoltă uniform și frumos. Plantele *de grădină* acum se adună. Rezultate bunișoare. *Varza* s'a desvoltat foarte frumos și promite o recoltă bună. În multe părți ale țării s'a tăiat deja și se aduce pe piață. *Hemeiul* s'a adunat și uscat. Rezultatul deși multămitor în ce privește calitatea, cantitativ este mai slab ca în anul trecut. Tutunul acum se culege și se usucă. Cantitativ rezultatele sunt bune, dar în ce privește calitatea nu sunt neexcepționabile. *Napilor de zahăr și de nutreț* timpul acesta le-a fost în general priincios. Recolta promite a fi abundentă în ce privește cantitatea. Calitativ napii de zahăr lasă ceva de dorit prin conținutul redus de zahăr. În comitatele transilvănene apele au stricat multe sămănături de năpă inundându-le. *Nutrețurile artificiale* la cosirea din urmă (a treia sau a patra) ar fi dat recoltă bună dacă timpul ar fi permis uscarea și adunarea lor. Aceasta însă s'a făcut în condițiuni de tot grele în urma ploilor multe, și astfel calitativ aceste nutrețuri au suferit mult. Otava pe alocurea a rămas necesită pe câmp sau dacă s'a fost cosit, nu s'a putut uscă și s'a stricat acolo. *Pășunile* având umezeală din greu s'au recules și sunt încă și acum verzi și frumoase oferind vitelor nutremânt din belșug. *Poa-mele* acum se culeg. Sunt multe stricate de vermi. Mere și pere pe alocurea sunt destule, dar recolta de prune și nuci în general e slabă.

CRONICA.

La „Fundatiunea pentru ajutorarea ziariștilor români“ a mai intrat la administrația revistei noastre dela institutul „*Bihoreana*“ din Oradea-mare suma de K 100.

Congresul comercianților români, convocat pe ziua de 14 crt. la Sibiu s'a ținut, conform programei publicate. Au luat parte vre-o 60 de comercianți români din diferite părți ale țării, iar prin aderențe în scris vre-o alți 100 de comercianți. S'a hotărât înființarea unei reuniuni a comercianților români. Amănunte vom da în numărul nostru viitor.

Congres internațional cooperativ. Proximal congres internațional cooperativ se va ține la Glasgow (Anglia) la finele lui August 1913. Ultimul congres, precum se știe, s'a ținut în Septembrie 1910, participând la el și reprezentanți din toate țările locuite de Români.

Cooperativele sârbesti. Numărul total al tovarășilor de tot felul ale Sârbilor din Ungaria este de 334, dintre cari sunt 203 în Croația-Slavonia, și 131 în alte părți ale țării. Cele mai multe se află în comitatul Bács 34, Timișoara 35, Torontál 44 și Baranya 10. Averele imobile a membrilor acestor tovarășii este de 98,040 jug, în valoare de K 88.390,646 pe lângă care membrii tovarășilor au mai luat în arândă 40,452 jugere. Povara imobilelor proprii și arândate se urcă la K 11.126,551.

Tovărășiile acestea au și o centrală. Conform datelor publicate de aceasta, tovarășii sârbești administrează depozite spre fructificare în sumă de K 2.789,652.

Introducerea registrului de cartel în Germania. Cancelarul imperiului german are de gând

să introducă registrul cartelelor în Germania. Adunat-a și până acum datele referitoare la carteluri și la formarea lor, încât consumatorilor nu le este greu să se informeze asupra organizației, statutelor și activității acestor asocieri industriale. Dar acum se va face și mai accesibil publicului materialul adunat și referitor la vre-o 400 asocieri, prin introducerea registrului. Cercurile informate afirmă că după aceasta se va decretă prin lege și obligativitatea înregistrării pentru carteluri.

BIBLIOGRAFIE.

Spicuri economice. Sub titlul acesta redacțiunea excelentei foi pentru popor „*Libertatea*“ din Orăștie a început publicarea unor broșuri, cuprinzând povești economice, noutăți și spicuri de conținut economic și în general articoli de îndrumare economică pentru popor. Broșurile, în extensiune de 16 fețe vor apărea odată pe lună, ca adaus la „*Libertatea*“, deci 12 broșuri la an. Broșura Nr. 1 apărută deodată cu ultimul număr al „*Libertății*“ este de un conținut bogat și instructiv pentru popor. „*Spicurile economice*“ sunt menite a înlocui revista „*Tovărășia*“, care și-a sistat apariția.

Nagy Magyar Compass. XL Jubileumi évfolyam. 1912/13. de Dr. Galánthai Nagy Sándor. Budapest V. Alkotmány-utca 20.

Compass-ul acesta este cel mai vechiu șematism de felul acesta din Ungaria, implinind în anul acesta anul al 40-lea al existenței sale și al 25-lea de când se află sub redacția actualului redactor, totodată proprietar-editor. Din prilejul acestei îndoite aniversări Compass-ul a apărut în o haină nouă jubilară și în extensiune și mai mare decât în trecut, de 2000 de pagini. Compass-ul cuprinde în total datele a 3379 institute de bani și de credit din Ungaria; celelalte întreprinderi având a apărea în volumul II al Compass-ului. În un capitol nou se află datele relative la cooperative.

Compasul ultim, ca și celelalte este o lucrare conștientoasă și de bun folos pentru bănci. Prețul este K 30, compactat în pânză tare și se poate procura dela autor și prin orice librărie.

Sumar.

Dela adunarea generală a „*Asociațiunii*“. — Cauzele crizei de bani. — Asigurările în judicatura ungară. — Creditul nostru. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți comerciale și financiare*: „*Agraria*“. — *Situațiunea agricolă*. — *Cronica*: La „*Fundatiunea pentru ajutorarea ziariștilor români*, *Congresul comercianților români*, *Congres Internațional cooperativ*, *Cooperativele sârbești*, *Introducerea registrului de cartel în Germania*. — *Bibliografie*: *Spicuri economice*, *Nagy Magyar Compass. XL. Jubileumi évfolyam. 1912/13.*

Casa de păstrare (reuniune) în Săliște.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **practican** la Casa de păstrare (reuniune) în Săliște, comitatatul Sibiu se publică concurs, cu termin până în 25 Octomvrie st. n.

Salariu anual K 960.

Diracțiunea.

Prospect.

Direcțiunea institutului „Ancora” s. p. a. în Gătaia în urma hotărârii adunării generale ținută la 28 Ianuarie 1912, a hotărât în ședința sa din 4 l. c. ridicarea capitalului societar la suma de 100 mii coroane și aceasta, deoparte ca să poată ține față cu recerintele crescânde a pieței din loc, dealtăparte ca să nu fie silit institutul a se folosi de un reescompt prea mare, care să-i absorbă cea mai mare parte din venit.

Spre asigurarea acestui scop emitem spre subscriere 1000 acții sub următoarele condițiuni:

1. Acționarii vechi au drept după fiecare acție veche a semnă încă una cu prețul nominal de 50 cor. plus 2 cor. spese de emisiune.

2. Acționarii noi pot semnă acții cu 54 cor. plus 2 cor. ca spese.

3. Acțiunile sunt a se plăti în rate lunare până în 1 Ianuarie 1914, de atunci se vor împărțiși de profitul curat și celelalte drepturi și beneficii statutare.

4. Suma vărsată în acții se fructifică ca depunere cu 5% până la scadența de plată, iar după ratele cari nu se plătesc la termen se socotește 6% în-terese de întârziere.

5. Acționarii vechi până în 1 Noembrie 1912 trebuie să signeze acțiunile cele noi, căci în caz contrar perd favorul stipulat în punctul 1.

6. La signare este de a se plăti din partea acționarilor vechi 5 cor., din partea acționarilor noi 16 cor. plus 2 cor. spese.

7. Timpul de subscriere se desige pe 1. Ianuarie 1913.

8. Direcțiunea își rezervă dreptul de a hotărî urcarea sau reducerea capitalului social până la suma subscrisă.

Din ședința direcțiunii dela 4 Martie 1912.

Direcțiunea.

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.
prof. de științe comerc.

Se poate comandă dela administrația »*Revistei Economice*«, cu prețul de 1 coroană.

Tervezet.

„Ancora” részvénytársaság igazgatósága 1912. január hó 28-án Gátalján tartott rendes közgyűlés megbízása folytán f. hó 4-én elhatározta az alaptőke 100,000 koronára való emelését és ezt, részint hogy a hely pénzpiac követelményeinek megfeleljen, részint hogy az intézet ne legyen kényszerítve nagyszegű visszleszámitolási hitelt igénybe venni, mivel hogy ez a jövedelem nagy részét felemésztí.

Ezen cél elérése végett kibocsátunk 1000 darab részvényt a következő feltételek mellett:

1. A régi részvényeseknek jogukban áll minden egyes régi részvény után egy újat jegyezni 50 korona árért plus 2 kor. kibocsátási költség.

2. Az új részvényesek jegyezhetnek részvényeket 54 koronáért plus 2 kor. kibocsátási költség.

3. A részvények 1914. január hó elsejéig havi részletekben fizetendők, mely időől fogva élvezik az alapszabályi jogokat is.

4. A befizetett tőke 5%-kal kamatoztatik, míg a hátralékos részletek után 6% kamat fizetendő.

5. A régi részvényesek 1912. november hó 1-ig ha nem jegyezték részvényeiket az első pontban említett jogukat elvesztik.

6. Jegyzéskor a régi, részvényesek 5 korona új részvényesek pedig 16 kor. plus 2 kor. költséget fizetnek.

7. Az aláírási határidő 1913 január hó elsején jár le.

8. Az igazgatóság fentartja magának azt a jogát, hogy az alaptőkét felemelheti vagy redukálhatja a jegyzett részvények arányában.

Az 1912. március hó 4-én tartott ülésből.

As igazgatóság.

Știința conturilor

sau

Contabilitatea în partidă dublă

de

I. C. Panțu,

profesor la Școala superioară de comerț din Brașov

Ediția II revăzută și completată, 8° mare

I—VIII + 323 pagini.

Editura Librăriei Ciurcu din Brașov.

Se poate comandă și prin administrația »*Revistei Economice*« cu prețul de K 4.—.